

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՐԴԻ
ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆ ՀԻՄՆԴՐԱՄ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2017

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ.....2

ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՏՆՕՐԵՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ.....4

ՄԵՐ ՄԱՍԻՆ.....6

ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՅՈՒՄ ԵՎ ԴԻԱԿՈՆԻԱ9

 Դիակոնիա և արժեքների վերախմաստավորում..... 13

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՐՁԱԳԱՆՔՈՒՄ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻՆ.....15

ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԶՈՐԱՅՈՒՄ18

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՆՈՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ20

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

- ✓ ԱՄՔՈՐ - Միավորված Մեթոդիստների Օգնության Կոմիտե,
- ✓ ԵՀԽ- Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհուրդ,
- ✓ ԷԿԼՕՖ - Էկումենիկ եկեղեցու վարկային հիմնադրամ,
- ✓ ԿՀ - Կարողությունների հզորեցում
- ✓ ՀԱԵ - Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցի,
- ✓ ՀՀ – Հայաստանի Հանրապետություն,
- ✓ ՀԿ – Հասարակական կազմակերպություն,
- ✓ ՀԿՍ - Հայաստանյան Կլոր սեղան հիմնադրամ,
- ✓ ՄԻԱՎ - Մարդու իմունային անբավարարության վիրուս,
- ✓ ՔՀԿ - Քաղաքացիական Հասարակության Կազմակերպություն;
- ✓ ՏՏ - Տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ

ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՏՆՕՐԵՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ

Կլոր սեղան հիմնադրամի (ՀԿՍ) տարեկան հաշվետվության այս ուղերձով ես կցանկանայի կենտրոնանալ Հայաստանում փախստականների հիմնախնդիրների վրա: Հիմնականում դիտարկելու եմ Սիրիայից եկած փախստականներին, որտեղ պատերազմն ու բռնությունը ահագնանում են՝ ներգրավելով ավելի ու ավելի շատ տարածքներ: Փախստականների առաջին խմբերը Սիրիայից Հայաստան են հասել 2013 թվականից, 2015 թ. այդ գործընթացը հասել է իր գագաթնակետին:

Սիրիայի հայ համայնքը, ինչպես Իրաքում, Լիբանանում ու Մերձավոր Արևելքի մի շարք այլ երկրներում, հիմնականում ձևավորվել է 1915 թ. Ցեղասպանությունը վերապրածների կողմից: Մինչ 2000-ական թվականները նրանք զարգացած, բարեկեցիկ փոքրամասնություններ էին՝ դպրոցների, մանկապարտեզների, եկեղեցիների, թերթերի իրենց համակարգերով:

2015 թ. Սիրիայում պատերազմի սրման պատճառով Հայաստանում փախստականների թիվը հասավ 20000-ի, ինչը վավեր է նաև 2017 թ. համար: Երեք միլիոնից քիչ բնակիչ ունեցող և աղքատության ավելի քան 30 % ցուցանիշ ունեցող երկրում սա մեծ թիվ է. իսկ իրավիճակը դեռևս մնում է շատ ծանր: Ակնհայտ է, որ Կլոր սեղանը չի կարող անմասն մնալ այս խնդրից: Կանխատեսելով փախստականների ճգնաժամի բարձր ռիսկը, դեռևս 2013-2014 թթ. մենք կապվել ենք ԵՀԳ դաշինքի քարտուղարության հետ և կազմակերպել մի շարք նախապատրաստական աշխատանքներ: 2015 և 2016 թթ. մենք ներգրավվել ենք փախստականների աջակցության մի քանի ծրագրերում երեք հիմնական ոլորտներում՝ մարդասիրական օգնության բաշխում՝ սնունդ, հագուստ, հիգիենայի պարագաներ և այլն; հոգեբանական աջակցության հանդիպումներ, քահանաների ու հոգեբանների խորհրդատվություն; և տնտեսական ծրագրեր՝ փախստականների տնտեսական ինտեգրման բնագավառում, այդ թվում կազմակերպել ենք մասնագիտական ուսուցումներ ավելի քան 20 տարբեր մասնագիտություններով, որոնց հետևեցին աշխատանք ստանալու աջակցությունը և նյութեր տրամադրելը նոր գործ սկսելու համար:

Շատ կարևոր է նշել, որ վերոնշյալ աշխատանքները հնարավոր չէին լինի իրականացնել առանց ԵՀԳ դաշինքի քարտուղարության և անդամների, Հայ Առաքելական եկեղեցու քահանայության, բազմաթիվ այլ եկումենիկ կազմակերպությունների մեթոդաբանական, բարոյական, ֆինանսական արժեքավոր աջակցության: Այս գործերը կատարվել են Հայաստանում գործող սիրիացի փախստականների երկու ՀԿ-ների, ՀՀ Սփյուռքի նախարարության, այլ հասարակական կազմակերպությունների և ԵՀԳ Հայաստանի ֆորումի սերտ համագործակցությամբ:

Եզրափակելով ելույթս, կցանկանայի նշել, որ չնայած Հայաստանյան Կլոր սեղանի, Հայ Եկեղեցիների, ՀԿ-ների և Կառավարության ջանքերին, Սիրիայից փախստականների հիմնական կարիքները՝ զբաղվածությունը և բնակարանը, ապահովվել են միայն 30-35 %-ով: Ինչ-ինչ անհայտ պատճառներով, միջազգային դոնոր համայնքը դժկամություն է ցուցաբերում անդրադառնալու Հայաստանում փախստականների խնդրի լուծմանը: Երբ մենք համեմատում ենք բազմամիլիարդ դոլարների օժանդակությունը Թուրքիայի, Լիբանանի կամ Հորդանանի պետական և ոչ կառավարական կազմակերպություններին, հայաստանյան կազմակերպություններին հատկացրած թշվառ օգնության հետ, հսկայական անհամապատասխանությունն ակնհայտ է դառնում: Ավելի դժվար է հասկանալ այս իրավիճակը, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հայ հասարակությունը, պետությունը, ինչպես նաև փախստականների մեծամասնությունը ցանկանում են մնալ և ինտեգրվել Հայաստանում, ի հակադրություն այն իրավիճակի, որին

բախվել են Արևմուտքի և Արևելքի, շատ երկրներ: Եվ եթե մենք միասին աջակցենք այս մարդկանց մնալ մեր երկրում, ապա դա կարող է կանխել հետագա արտագաղթի ալիքները դեպի Արևմուտք, ինչը այդ երկրները պետք է ողջունեն և աջակցեն:

Գուցե պատճառն այն է, որ Հայաստանը Գլոբալ Հյուսիսը ներկայացնող հիմնական միջազգային դոնորների ուշադրության կենտրոնում չէ՝

Կարեն Նազարյան

Գործադիր տնօրեն, Հայաստանյան Կլոր սեղան հիմնադրամ

ՄԵՐ ՄԱՍԻՆ

Եկեղեցիների համաշխարհային խորհրդի Հայաստանյան միջեկեղեցական բարեգործական Կլոր սեղան հիմնադրամը (Հայաստանյան Կլոր սեղան հիմնադրամ) 1997 թ. Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու և Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի կողմից հիմնադրված էկումենիկ կազմակերպություն է: Եկեղեցու և աշխարհիկ հասարակական կազմակերպությունների հետ սերտ համագործակցելով, ՀԿՍ-ն աշխատում է ակտիվորեն նպաստել աղքատության հաղթահարմանը, եկեղեցու ներգրավմանը սոցիալական աշխատանքի մեջ, Հայաստանում և Արցախում քաղաքացիական հասարակության զարգացմանը: Հիմնադրամի գործունեությունը հիմնականում կենտրոնանում է հետևյալ ռազմավարական ուղղություններում.

- Համապարփակ համայնքային զարգացում և դիակոնիա,
- Քաղաքացիական հասարակության կարողությունների հզորացում,
- Երկխոսության խթանում հանուն տարածաշրջանային խաղաղության,
- Պատրաստվածություն և արձագանքում արտակարգ իրավիճակներին:

ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ

Հիմնվելով քրիստոնեական արժեքների և մարդու իրավունքների վրա՝ խթանել դրական փոփոխությունները Հայաստանի ժողովրդի կյանքում դիակոնալ, զարգացման ու մարդասիրական ջանքերի, նաև համայնքների, եկեղեցիների ու քաղաքացիական հասարակության հզորացման միջոցով:

ՏԵՍԼԱԿԱՆ

Արժանապատիվ կյանք Հայաստանի խոցելի խմբերի և անտեսված համայնքների համար

ՄԵՐ ԱՐԺԵՔՆԵՐԸ

ՀԿՍ-ն կարևորում է քրիստոնեական հիմնարար արժեքները՝ սիրո, հավատի և հույսի ուժեղ արտահայտությամբ: Հիմք ընդունելով աստվածաշնչային հավատը, որ մարդիկ ստեղծված են Աստծո պատկերով ու նմանությամբ և նրանց պետք է հավասար վերաբերվել, ՀԿՍ-ն իր գործունեության մեջ հավատարիմ է հետևյալ առաջնորդող սկզբունքներին.

- խթանել մարդու իրավունքները և հիմնարար ազատությունները,
- հոգացություն հասարակության խոցելի խմբերի կարիքների նկատմամբ
- պահպանել շրջակա միջավայրը,
- ապահովել հաշվետվողականություն, թափանցիկություն և մասնակցություն, փոխադարձ վստահություն, անկողմնակալություն և հետևողականություն,
- հասնել գործունեության բարձր արդյունավետության և ազդեցության,
- շարունակաբար գնահատել մատուցվող ծառայությունների որակը, նրանց արդյունքները և ազդեցությունը և, եթե կարիք կա, կատարել անհրաժեշտ փոփոխություններ,
- խրախուսել թիմային աշխատանքը և համագործակցությունը:

ՀԿՄ-Ի 2017 թ. անդամությունը՝

- ✓ Եկեղեցիների համատեղ գործողություններ դաշինք,
- ✓ Կրոնների և բնապահպանության դաշինք,
- ✓ Արևելյան Եվրոպան ընդդեմ ՁԻԱՀ-ի ցանց,
- ✓ Եվրադիակոնիա,
- ✓ Եվրոպայի և Կենտրոնական Ասիայի հավատքահեն կազմակերպություններ և ՄԱԲՀ –ի համագործակցության ցանց:

Գործընկերները՝

Եկեղեցի

- ✓ Հայ Առաքելական Եկեղեցի,
- ✓ Հայ Կաթողիկե Եկեղեցի,
- ✓ Հայ Ավետարանական Եկեղեցի

Տեղական ՀԿ-ներ

- ✓ «ԱՄՔՈՐ» Հայաստան,
- ✓ «Աստղացույթ» ՀԿ,
- ✓ «Բոլոր սար» ՀԿ,
- ✓ «Ընդդեմ իրավական կամայականության» ՀԿ,
- ✓ «Հալեպ» հայրենակցական բարեսիրական ՀԿ,
- ✓ «Թատրոն 8 թատերախումբ» ՀԿ
- ✓ «Կանաչ Արահետ» ՀԿ
- ✓ «Ուսանողական Ջոկատների Հանրապետական Շտաբ-Կամավորական աշխատանքների ծառայություն» Հ/Կ,
- ✓ «Սիրիայի հիմնախնդիրների համակարգող կենտրոն» ՀԿ,
- ✓ «Շեն» ԲՀԿ,
- ✓ «Ջրվեժի երիտասարդներ» կրթամշակութային ՀԿ,
- ✓ «Քրիստոնյա կանանց ֆորում» ԲՀԿ:

Այլ

- ✓ Գևորգյան հոգևոր ճեմարան,
- ✓ Երևանի Պետական Համալսարանի աստվածաբանության ֆակուլտետ,
- ✓ Հայաստանի Հանրապետության Սփուռքի նախարարություն,
- ✓ Ճգնաժամային կառավարման պետական ակադեմիա,
- ✓ ՀՀ Կառավարության բարեգործական ծրագրերի համակարգման հանձնաժողով,
- ✓ ՀՀ-ում ՄԻԱԿ/ՁԻԱՀ-ի, տուբերկուլյոզի և մալարիայի դեմ ուղղված միջոցառումները համակարգող հանձնաժողով (ՄՀՀ):

Արտասահմանյան գործընկերներ՝

- ✓ Եկեղեցիների համատեղ գործողություններ դաշինք,
- ✓ Երիտասարդները հանուն Քրիստոսի,
- ✓ Եվրադիակոնիա,
- ✓ Հաց աշխարհի համար (BftW),
- ✓ Մալթայի Ինքնիշխան Մարտական Ուխտ,
- ✓ Միավորված Ազգերի Կազմակերպության Բնակչության Հիմնադրամ (UNFPA),
- ✓ Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն (HEKS-EPER),
- ✓ Նորվեգական եկեղեցական օգնություն:

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒՆԵՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴ 2017 թ.

	Անուն	Ներկայացում
1.	Գերաշնորհ Տ. Մկրտիչ եպս. Պրոշյան	Հայ Առաքելական Եկեղեցի, Խորհրդի նախագահ
2.	Տ. Վահրամ քին. Մելիքյան	Հայ Առաքելական Եկեղեցի
3.	Տ. Պարույր քին. Ավետիսյան	Հայ Առաքելական Եկեղեցի
4.	Տ. Կոմիտաս Դավեյան	Հայ Կաթողիկե Եկեղեցի
5.	Պր. Հարութ Ներսեսյան	Հայաստանեաց Ավետարանական Եկեղեցի
6.	Տիկ. Գոհար Գրիգորյան	ԱՄՔՈՐ Հայաստան
7.	Պր. Հայկ Մինասյան	“ՇԵՆ” ԲՀԿ Հայաստան

ԱՆՁՆԱԿԱԶՄԸ

	Անուն	Պաշտոն
1.	Կարեն Նազարյան	Գործադիր տնօրեն
2.	Մարիամ Գալստյան	Ադմինիստրատիվ օգնական
3.	Էլմիրա Մադոյան	Գլխավոր հաշվապահ
4.	Ծովինար Մանվելյան	Հաշվապահ
5.	Դավիթ Մուրադյան	Հասարակայնության հետ կապերի մասնագետ
6.	Մելանի Կրեբս	Հաց աշխարհի համար կազմակերպությունից ՀԿՍ գործուղված մասնագետ
7.	Ալլա Սարգիսովա	Ծրագրի պատասխանատու
8.	Կարինե Բաղդասարյան	Ծրագրի պատասխանատու
9.	Կարինե Քոչարյան	Ծրագրի պատասխանատու
10.	Լիաննա Մխիթարյան	Ծրագրի պատասխանատու
11.	Ծովինար Ղազարյան	Ծրագրի պատասխանատու
12.	Անահիտ Թերզիկյան	Ծրագրի պատասխանատուի օգնական
13.	Հարություն Կարապետյան	Ծրագրի պատասխանատուի օգնական
14.	Դավիթ Աթաբեկյան	Իրավաբան
15.	Լիլյա Թոթոյան	ՏՏ ադմինիստրատոր
16.	Խաչատուր Տեր-Ավետիսյան	Օգնական/ վարորդ
17.	Մարիետտա Գաբրիելյան	Տնտեսուհի

ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ ԵՎ ԴԻԱԿՈՆԻԱ

No	Ծրագրեր
Ա.	Համայնքային զարգացում
Բ.	Դիակոնիա և արժեքների վերախմաստավորում

ՀԿՄ-ի Համապարփակ համայնքային զարգացման /ՀՀԶ/ ռազմավարական ուղղության աշխատանքներն անդրադարձել են ընչազրկության և արտագաղթի խնդիրներին Հայաստանի Հանրապետության աղքատության բարձր ցուցանիշ ունեցող մարզերում: Բազմաթիվ ծրագրեր են իրականացվել Արմավիրի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի, Շիրակի, Արագածոտնի և Տավուշի մարզերում:

2017 թ. ՀԿՄ-ն օժանդակություն է ցույց տվել տասը համայնքային զարգացման կենտրոնների, որոնք բազմաթիվ ուղղություններով աշխատանքներ են իրականացնում: Նրանց հատկացվել է ծրագրային ֆինանսավորում և ապահովվել կարողությունների զարգացում՝ իրենց համայնքներում մշակելու և մատուցելու զանազան ծառայություններ: Իրականացվել է նաև համայնքների կայունության և մոբիլիզացիայի 17 ծրագիր, որոնք ուղղված են եղել համայնքների կարիքների լուծմանը և իրականացվել են բազմակողմ համագործակցության միջոցով: Ծրագրերը հղացվել են կամ ՀԿՄ-ի, կամ գործընկեր կազմակերպությունների նախաձեռնությամբ և օգնել են հայ հասարակության տարբեր շերտերին: ՀՀԶ-ի տարատեսակ աշխատանքներում ներգրավված մարդանց թիվն անցնում է 8000-ից, որից 65 տոկոսը կանայք են եղել: Տարբեր միջոցներով այս ծրագրերը խորացրել են մարդկանց սոցիալական ներգրավվածությունը և բարելավել տնտեսական վիճակը, նպաստել են հոգևոր նորոգությանը և շրջակա միջավայրի պահպանությանը:

ՀՀԶ-ի գրեթե բոլոր ծրագրերի օգնությամբ ավելի հասանելի է դարձել և ավելի բարձր մակարդակի է բարձրացվել ոչ-ֆորմալ ուսուցումը՝

- Քաղաքացիական կրթություն՝ զարգացման տարբեր կողմերի վերաբերյալ, ինչպիսիք են համայնքների ակտիվացումը, մարդու և երեխայի իրավունքները, ծնողավարության հմտությունները, սեռով պայմանավորված բռնությունը, սեռով պայմանավորված հղիության արհեստական ընդհատումները և այլն: Գայ, Քարակերտ, Գյումրի, Գավառ, Վարդենիս, Ջրվեժ, Աշտարակ, Վանաձոր, Մեծավան և այլ համայնքներում գործել են արվեստների ուսուցողական խմբակներ /նկարչության, կավագործության, թատերական, երգի, ասեղնագործության, տիկնիկային թատրոնի, պարի/:
- Վերանորոգումներ են իրականացվել Գեղարքունիքի Մարտունի գյուղի դպրոցի և մանկապարտեզի խաղահրապարակներում, Ալավերդիի մանկապարտեզում, Ճամբարակի Երեխայի զարգացման կենտրոնում՝ հաշմանդամ երեխասարդների համար և այլն:
- Մշակութային ծրագրեր, որոնք ներառում են էքսկուրսիաներ պատմական վայրեր, ուխտագնացություններ, մասնակցություն ցուցահանդեսների և տոնավաճառների:

Տնտեսական վիճակի բարելավմանն ուղղված ծրագրերն ընդգրկում են՝

- Երիտասարդների և մեծահասակների համար մասնագիտական ուսուցումներ Աշտարակի, Գայի, Գավառի, Գուգարքի, Գյումրու, Իջևանի, Ջրվեժի և Վարդենիսի համայնքային կենտրոններում՝ աշխատաշուկայում մրցունակ լինելու և աշխատանք ստանալու կամ ինքնագրավածությունն ապահովելու նպատակով, ինչպես նաև կենտրոնների կայունության ապահովման նպատակով: Համակարգչային գրագիտության, ձեռքի աշխատանքի, կարուձևի, շյուղագործության, բատիկայի, վարսավիրության, դիմահարդարման, գորգագործության, խոհարարության, սեղանի հարդարման և շատ այլ օգտակար հմտությունների ուսուցումներ աշխատանք ունենալու նպատակով: Մի շարք փոքր ծրագրերի իրականացումը նպաստել է համայնքների հզորացմանը և կայունությանը, օրինակ, մեղվապահությունը Տավուշի սահմանամերձ համայնքներում:
- Եկամուտ ստանալու նպատակով իրականացրած աշխատանքներն ընդգրկել են արտադրանքի և ծառայությունների վաճառք: Եկամուտների դիվերսիֆիկացված աղբյուրները դարձել են ընթացիկ և նոր նախագծերի գործարկման համար: Աշտարակի, Գայի, Գավառի, Գյումրիի, Իջևանի, Ջրվեժի, Քարակերտի և Վարդենիսի կենտրոնները՝ հաջողությամբ օգտագործել են վաճառքից և ծառայություններից ստացած շահույթները՝ իրենց ծրագրերի շարունակման համար: Համայնքների տնտեսական ու սոցիալական հավասարությանը և տնտեսական աճին նպաստելու համար եկամտաբեր աշխատանքների հիմնական շահառուները եղել են գործազուրկ կանայք:
- Ի ճանաչում և աջակցություն կենտրոնների գործունեությանը ստեղծվել են ծնողական խորհուրդներ՝ կենտրոնի շահառուների նախաձեռնությամբ: Օրինակ, Գավառի կենտրոնի ծնողական խորհուրդը հիմնել է «Կայուն զարգացման հիմնադրամ», որին յուրաքանչյուր աշակերտ ամսական նվիրաբերում է 500 դրամ: Գումարն օգտագործվել է էքսկուրսիաներ կազմակերպելու, նյութեր գնելու համար և այլն:
- ՀԿՄ-ն նաև ուսումնասիրել է համայնքային կենտրոնների և փոքր ծրագրերի հիման վրա գործող սոցիալական ձեռնարկությունների ոլորտը և ստեղծման հնարավորությունները, ինչպիսի օրինակ է Մուղնիի սոցիալական ձեռնարկության ընդլայնման ծրագիրը, որտեղ հաց ու հացամթերք է արտադրվում: Արտադրանքը վաճառվել է Մայր Աթոռի ճաշարաններին և սեփական փոքր խանութի միջոցով:

Եվ արվեստների, և մասնագիտական դասընթացները մեծապես ազդել են սովորողների մասնագիտական կողմնորոշման վրա: Կարելի է արձանագրել, որ տարբեր դասընթացների մասնակիցներից շատերն իրենց կրթությունը շարունակել են քոլեջներում և համալսարաններում:

«Սոցիալական աջակցություն Սուրբ Ծննդյան տոներին», «Գյուղական կյանք և ավանդույթներ», «Երիտասարդների ինտեգրման միջոցառումներ՝ Համահայկական 8-րդ օլիմպիադայի շրջանակներում» և մի շարք այլ ծրագրեր, որոնք փոքր են եղել ծախսերի ծավալով, սակայն ներառել են հասարակության լայն շրջանակներ, քանի որ ներգրավել են մեծ թվով մասնակիցների և նպաստել սոցիալական համախմբվածությանն ու համերաշխությանը:

Բնապահպանական խնդիրներին անդրադարձել ենք իրականացնելով աշխատանքներ, որոնք ընդգրկել են բնության մասին իրազեկության բարձրացման, ծառատունկների, աղբահանման, բնախնա գործելակերպի ներդրման ծրագրեր, ինչպես օրինակ Աշտարակի կենտրոնում «Երիտասարդ այգեպան» նախաձեռնությունը, կամ էլ նույն կենտրոնի իրականացրած օգտակար իրերի պատրաստում պլաստիկ և ապակե շշերից, տոպրակներից, թղթից և այլն:

Հոգևոր վերանորոգության գործունեությունն ընդգրկել է հոգեբանական և հոգևոր խորհրդատվության ու խնամք, համայնքային միջոցառումներ և հավաքույթներ եկեղեցական տոներին, Աստվածաշնչի ուսումնասիրություններ և զրույցներ:

Տարվա ընթացքում վերապատրաստման դասընթացներ և սեմինարներ են կազմակերպվել ՀԿՄ-ի հովանավորած սոցիալական-կրթական կենտրոններում: Դրանք մշակվել են կենտրոնների կարիքների հիման վրա և նպատակ են ունեցել բարելավել շահառուներին մատուցվող ծառայությունների որակը:

Բատիկայի դաս Իջևանի սոցիալական կենտրոնում	Մեղվապահության առաջին դասը. Տավուշի սահման
	
Կանայք ազգային խոհանոցի ուսուցման դասին Գավառի սոցիալական կենտրոնում	Կարի դասընթացներ Գյումրիի սոցիալական կենտրոնում
	
Ձեռքի աշխատանքի դաս Ճամբարակի Երեխայի աջակցության կենտրոնում	Թատերական խմբակ Ճամբարակի Երեխայի աջակցության կենտրոնում
	

Դիակոնիա և արժեքների վերախմաստավորում

Յոթերորդ տարին է, որ հայաստանյան Կլոր սեղան հիմնադրամը ՄԱԿ-ի բնակչության հիմնադրամի աջակցությամբ և ՀԱԵ Քրիստոնեական դաստիարակության կենտրոնի հետ միասին իրականացնում է գործողությունների շարք՝ ուղղված Հայաստանում գենդերային և ընտանեկան բռնությունների կանխարգելմանը: Ծրագրի առանցքային մոտեցումն այն է, որ բռնության շուրջ հասարակական քննարկումներին ակտիվորեն ներգրավվի Եկեղեցին, քանի որ բռնության կանխարգելման առաջնային գրավականներից է հասարակության և առանձին անձանց բարոյական և հոգևոր արժեքների հզորացումը: Մասնավորապես, մեծ է համայնքներում ծառայող հոգևորականների դերը՝ առողջ փոխհարաբերություններ և ամուր ընտանիք կառուցելու համար անհրաժեշտ արժեքային համակարգի ու մշակույթի զարգացումը խթանելու մեջ:

2017թ.-ին, ծրագրի հիմնական թեմատիկ ուղղությունը եղել է ազատություն հասկացությունը՝ ընտանիքի համատեքստում: Ազատության տարբեր ասպեկտներին առնչվող թեմաները քննարկվել են մոտ 1650 դեռահասների հետդասընթացների ձևաչափով, որոնք իրականացվել են Հայաստանի բոլոր մարզերում և Երևանում: Այս դասընթացի պարապմունքները հնարավորություն ստեղծեցին դեռահասների համար, որպեսզի նրանք վերլուծեն և խորհեն այնպիսի հասկացությունների մասին, ինչպիսիք են ազատությունը, ազատության իմաստը, պատասխանատվությունը ընտանիքում, համընդհանուր բարոյական արժեքները և սկզբունքները, որոնցով պետք է առաջնորդվել կյանքի տարբեր իրավիճակներում՝ ոչ-բռնության վրա հենված, առողջ հարաբերություններ կառուցելու համար:

Համայնքներում այս թեմաները քննարկվել են նաև մեծահասակների խմբերի հետ՝ հոգևորականների հետ իրազեկման հանդիպումների ժամանակ: Այս հանդիպումների միջոցով մարդիկ նաև տեղեկացան այն մասին, որ կարիքի դեպքում կարող են խորհրդատվության համար դիմել հոգևորականներին, ովքեր մասնագիտացված են ընտանիքում բռնությունների հարցերում: 2017թ., մոտավորապես 2300 մարդ խորհրդատվություն են ստացել հոգևորականներից՝ ընտանիքի բարեկեցության և ընտանիքում բռնության հիմնախնդիրների շուրջ: Հոգևորականները աշխատել են ընտանիքների հետ՝ անհատական և զույգերի խորհրդատվության, ինչպես նաև տնայցերի ձևաչափով:

2017թ. դեկտեմբերին ընդունվեց «Ընտանիքում բռնության կանխարգելման, ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց պաշտպանության և ընտանիքում համերաշխության վերականգնման մասին» ՀՀ օրենքը: Օրենքի ընդունումը ստեղծեց ընտանիքներում բռնության կանխարգելման նոր իրավական միջավայր: Եկեղեցու դերը ընտանիքների հետ աշխատանքում շատ դժվար է գերազնահատել: Ի նկատի ունենալով այդ, մինչ օրենքի ընդունումը, հինգ թեմերում տեղի ունեցավ վեց սեմինար: Սեմինարների ընթացքում մասնակիցները ծանոթացան մշակման ընթացքի մեջ գտնվող օրենքի նախագծին և դրա կիրառման համար նախատեսվող պրակտիկ մեխանիզմներին:

Բացի ծրագրային հիմնական միջոցառումներից, տարվա ընթացքում իրականացվել են մի շարք համաժողովներ և կլոր-սեղան քննարկումներ՝ նվիրված գենդերային և ընտանեկան բռնության կանխարգելմանը: Նշված գործունեությունը նպատակաուղղված է եղել ոլորտի տարբեր

դերակատարների միջև երկխոսության զարգացմանը և միջսեկտորային համագործակցության խթանմանը:

2017թ. ռուսերենից հայերեն թարգմանվեց «ԼադՅա» անձնային զարգացմանն ուղղված ուսումնական ծրագիրը: Փոքր տպաքանակով տպագրվեց հայաստանյան համատեքստի համար տեղայնացված տարբերակը, որով չորսամսյա դասընթաց իրականացվեց Էջմիածնի «Հայորդաց տան» սաների հետ: Դասընթացը ուղղված էր դեռահասների անձնային զարգացմանը, մասնավորապես՝ այնպիսի վատ սովորությունների կանխարգելմանը, ինչպիսիք են ծխելը, ալկոհոլի և թմրամիջոցների օգտագործումը, բռնությունը և այլն:

2017թ. հունիսի 28-ին տեղի ունեցավ «Կրոնը և շրջակա միջավայրի պահպանությունը» միջկրոնական համաժողովը՝ Հայաստանի և Իրանի միջև: Հանդիպման նպատակն էր նպաստել բնապահպանական մշակույթի զարգացմանը տարածաշրջանում, քանի որ բոլոր կրոնները պարտավորեցնում են իրենց հետևորդներին հարգել և պահպանել բնությունը՝ որպես Աստծո արարաչագործություն: Յուրաքանչյուր երկրից երկու բանախոսներ ներկայացրեցին մարդու և բնության փոխհարաբերությունների խնդիրները, քննարկվեցին կրոնական զբոսաշրջության ասպեկտները: Գերաշնորհ Տ. Բագրատ եպս.Գալստանյանը և Իրանի հոգևոր գործերի Գերագույն խորհրդի քարտուղար Այաթ Պեյմանը իրենց խոսքերի մեջ անդրադարձան նաև բարոյականության, խաղաղության և բարեկամության հարցերին: Ծրագիրը համախմբեց գիտնականներին, ուսանողներին, հոգևորականներին, ընդհանուր առմամբ՝ Հայաստանի և Իրանի հանրությանը:

Ամփոփիչ խորհրդաժողով՝ գենդերային և ընտանեկան բռնության կանխարգելման վերաբերյալ	Ընտանեկան բռնության վերաբերյալ իրազեկության հանդիպում դպրոցում
	

Գևորգյան Ճեմարանի 30-ից ավելի ուսանողների համար 2017թ. իրականացված նախագծի նպատակն էր հարստացնել Եկեղեցու դիակոնալ աշխատանքի վերաբերյալ գիտելիքները՝ ՀԿՄ կողմից իրականացված ծրագրերը քննարկելու, ինչպես նաև Ռուս Եկեղեցու փորձը հաղորդելու միջոցով: Ուսանողներն այս նպատակով այցելեցին Գյումրիի և Մեծամորի սոցիալական

համայնքային կենտրոններ և «Շեն» ՀԿ՝ տեղերում ծանոթանալու նրանց կողմից իրականացվող ծրագրերին: Հավելյալ՝ անգլերենից հայերեն է թարգմանվել «Էկոմենիկ Դիալոնիա» գիրքը, որը տպագրվելու է 2018 թվականի սկզբին՝ ճեմարանում որպես դասագիրք օգտագործելու համար:

ՄԻԱՎ-ով ապրող մարդկանց ցերեկային կենտրոնը 2017թ.շարունակեց շահառուներին նրանց ընտանիքներին տրամադրել հոգևոր և հոգեբանական աջակցության ծառայություններ Երևանում: Ցերեկային կենտրոնը, որը գործում է ՀԱԵ Արարատյան թեմին կից, այն վայրն է, որտեղ ՄԻԱՎ-դրական կարգավիճակով ծխականները կարող են ստանալ Եկեղեցու բարոյական աջակցությունը՝ պայքարելու հոգևոր և հոգեբանական մարտահրավերների հետ, որոնց իրենք բախվում են հիվանդության պատճառով: Բարոյական աջակցությունը տրամադրում է քահանան, ով ծրագրի իրականացման տարիների ընթացքում մասնագիտացել է այս առողջական վիճակի հետ կապված խնդիրների հետ, իսկ հոգեբանական աջակցությունը տրամադրում է մասնագետ հոգեբանը: Սոցիալական աշխատողը 2017թ. ընթացքում աջակցել է շահառուներին՝ կապված պետական նպաստների, բժշկական փաստաթղթերի, ուղղորդող նամակների և առողջապահության ու սոցիալական ապահովության ծրագրերի, այլ ընթացակարգերի հարցերի հետ:

Կենտրոնի շահառուները կազմակերպել և վարել են ինքնօգնության խմբեր, որոնց հանդիպումները սովորաբար տեղի են ունենում Եկեղեցու տարածքում: Հանդիպումների թեմաներն այս տարվա ընթացքում եղել են անձնական ճկունությունը, իրենց կյանքի և երեխաների ապագայի նկատմամբ անհանգստության և տագնապի հաղթահարումը, հիվանդության հետ կապված խարանի և խտրականության հետ բախվելու փորձի փոխանակումը:

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՐՁԱԳԱՆՔՈՒՄ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻՆ

No	Ծրագրեր
1.	«Աջակցություն փախստականներին Հայաստանում»
2.	«Օտարների մեջ յուրային»

Լինելով «Եկեղեցիների համատեղ գործողություն» դաշնության անդամ ՀԿՄ-ն աշխատում է օժանդակել աղետներից տուժած համայնքների կենսունակության պահպանմանը՝ ցուցաբերելով սոցիալ-հոգեբանական աջակցություն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման գործողություններում: ՀԿՄ-ի ռազմավարական ուղղություններից մեկը՝ «Պատրաստվածություն և արձագանքում արտակարգ իրավիճակներին», իրականացվում է «Եկեղեցիների համատեղ գործողություն» դաշնության հայաստանյան ֆորումի անդամների՝ ԱՄՔՈՐ և ԷԿԼՕՖ հիմնադրամների հետ սերտ համագործակցությամբ:

ՀԿՄ-ն շարունակաբար փորձում է բավարարել հակամարտություններից և աղետներից տուժած մարդկանց կարիքները: Վերջին տարիներին հիմնական թիրախը Սիրիայից Հայաստան տեղափոխված փախստականներն էին: Նրանց հետ աշխատանքը պլանավորելիս ՀԿՄ-ն հաշվի է

առել այլ կազմակերպությունների փորձն ու իրականացված այն ծրագրերը, որոնք բավարարում են փախստականների կարիքները և նպաստում նրանց ինտեգրմանը: Այդ նպատակով իրականացվել են մի շարք հումանիտար և զարգացման ծրագրեր:

2017 թ.-ին ՀԿՄ-ն՝ «Արտ Հաուս» ուսումնական կենտրոնի, «Հալեպ», «Սիրիահայերի հիմնախնդիրների համակարգման կենտրոն» ՀԿ-ների և Հայ Առաքելական Եկեղեցու հետ սերտ համագործակցությամբ, շարունակեց «Աջակցություն փախստականներին Հայաստանում» ծրագիրը, որի նպատակն էր բարձրացնել փախստականների մրցունակությունը հայաստանյան աշխատաշուկայում:

Փախստականների համար կազմակերպվել են վարսահարդարման, դիմահարդարման, կարի և հագուստի մոդելավորման, խոհարարների, սեղանի դիզայնի, տորթերի պատրաստման ու ձևավորման, ինչպես նաև լեզուների մասնագիտական ուսուցման դասընթացներ, որոնց շրջանավարտներին տրամադրվել են նաև աշխատանքային գործիքներ՝ իրենց մասնագիտություններին համապատասխան: Ըստ ՀԿՄ 2017 թ.-ի ծրագրերի գնահատման՝ շրջանավարտների 50%-ը աշխատանք է գտել կամ վաստակում է մասնավոր ծառայություններ մատուցելով, մնացածներն իրենց արհեստը կիրառում են հարազատների համար, որը նույնպես նյութական օգուտ է ընտանիքին:

Ծրագրի շրջանակներում իրականացվեց սոցիալ-հոգեբանական աջակցություն, որի շրջանակներում անհատական ու խմբային հանդիպումներ կազմակերպվեցին առավելապես բռնությունների ենթարկված ու խոցելի շահառուների համար: Հոգևորականի ու հոգեբանի տարաբնույթ աշխատանքի, խորհրդատվության արդյունքում բազմաթիվ մարդիկ վերագտան իրենց արժանապատիվ կյանքը հայրենիքում:

«Թատրոն 8 թատերախումբ» ՀԿ-ն ՀԿՄ-ի հետ համագործակցելով բեմադրել էր «Օտարների մեջ յուրային» թատերական/վավերագրական ներկայացումը, որն անդրադարձավ Հայաստանում սիրիահայ փախստականների մշակութային և սոցիալական ինտեգրման հետ կապված հարցերին: Հատկապես հետաքրքրական էր այն փաստը, որ ներկայացման մեջ ներգրավված երկու հիմնական դերակատարները սիրիացի փախստականներ էին:

Փորձի փոխանակման և համագործակցության նպատակով այցելություններ կատարվեցին սերբական «Էկոմենիկ մարդասիրական կազմակերպություն», հունական «Բարելավենք աշխարհը» կազմակերպություններ, որոնց արդյունքում ՀԿՄ-ն տեղեկացավ այդ երկրներում փախստականների համար իրականացվող մարդասիրական, մասնավորապես՝ սոցիալական ձեռնարկատիրության և սոցիալական բնակարանների ծրագրերին:

Կողմնորոշման հանդիպում «Հալեպ» ՀԿ-ում	Վարսահարդարման դասընթաց «Արտ Հատու» ուսումնական կենտրոնում
	
Կարի դասընթաց «Արտ Հատու» ուսումնական կենտրոնում	Սոցիալ-հոգեբանական աջակցություն երեխաների համար «Հալեպ» ՀԿ-ում
	
Հոգևոր խորհրդատվություն	Աշխատանք քնտանիքների հետ
	

2017թ-ի հոկտեմբերի 3-5-ը ՀԿՄ-ն և Եվրոպական ֆորումի անդամները մասնակցեցին «Եկեղեցիների համատեղ գործողություն» դաշինքի կողմից կազմակերպված «Մարդասիրական գործունեության նորացված մեխանիզմներ» վերապատրաստման դասընթացին:

ՀԿՄ-ն շարունակում է իր անդամակցությունը և մասնակցությունը դաշինքի տարբեր աշխատանքային խմբերին, ինչպիսիք են Կառավարման խորհուրդը և Սոցիալ-հոգեբանական աջակցության աշխատանքային խումբը:

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԶՈՐԱՑՈՒՄ
(Ուժեղ քաղաքացիական հասարակություն)

No	Ծրագրեր
Ա.	ՀԿՄ - ի և ՀԿՄ - ի գործընկերների կարողությունների զարգացում

Կարողությունների հզորացման ծրագրի նպատակն է նպաստել քաղաքացիական հասարակության զարգացմանը՝ մարդկային ռեսուրսների և ինստիտուցիոնալ կարողությունների բարելավման միջոցով: Լինելով ՀԿՄ ռազմավարական ուղղություններից մեկը, կարողությունների զարգացումն շրջանակներում իրականացվող նախագծերը ուղղված են քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների գաղափարական աճին, ծրագրային ցիկլի կառավարման վերաբերյալ գիտելիքների բարելավմանը: Տարվա ընթացքում ՔՀԿ-ների համար իրականացվել են համակարգված և շարունակական ուսուցման և նպատակային դասընթացներ, այդ թվում՝ ծրագրային կառավարում, կազմակերպական զարգացում, ռազմավարական պլանավորում, մշտադիտարկում և գնահատում, արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածություն, և այլն:

2017 թվականին ՀԿՄ-ի Ծրագրային ցիկլի կառավարում դասընթացին մասնակցելու համար հավանության արժանացավ տասներկու կազմակերպություն՝ քսանհինգից, որոնք ներկայացրել էին մասնակցության հայտեր: Վերապատրաստման դասընթացը մշակվել է սկսնակ ՀԿ-ների, ինչպես նաև արդեն հաստատված ՔՀԿ-ների երիտասարդ աշխատակազմի գիտելիքների և հմտությունների բարելավման նպատակով: Դասընթացին մասնակցած տասներկու կազմակերպություններից վեցը մշակել են նախագիծ-առաջարկներ և ներկայացրել ՀԿՄ՝ ֆինանսավորման համար: Ընտրող հանձնաժողովի կողմից հավանության արժանացած չորս նախագծերը ներառում էին հետևյալ թեմաները. եկամտի աղբյուրի ստեղծման խթանում, գյուղատնտեսության զարգացման նորարար գաղափարները առաջ մղելու համար անհրաժեշտ շուկայագիտության հմտությունների վերաբերյալ մասնագիտական վերապատրաստման

դասընթացներ, երիտասարդների հզորացման համար հնարավորությունների տրամադրում: Արդյունքում իրականացվեց չորս նախագիծ, որոնցից երեքը նպաստեցին խոցելի մարդկանց համար եկամուտների աղբյուրի ստեղծմանը. Վանաձոր և Աշտարակ համայնքներում ՔՀԿ-ների կողմից նախապես գնահատված շուկայական պահանջարկի հիման վրա նախագծերը իրականացնող թիմերը կազմակերպեցին մասնագիտացված դասընթացներ՝ կարի և հագուստի մոդելավորման թեմաներով: Վանաձորում, ՀԿ ներկայացուցիչները հանդիպումներ ունեցան քաղաքում գործող երկու կարի գործարանների հետ և նախնական պայմանավորվածություն ձեռք բերեցին՝ մասնագիտական ուսուցմանը մասնակցող շահառուների համար զբաղվածություն ապահովելու վերաբերյալ: Երրորդ նախագիծը իրականացվեց Լոռու մարզի երեք անապահով համայնքներում: Նախագիծը նախատեսում էր հատապտուղների աճեցման և վերամշակման սեմինարներ գործազուրկ երիտասարդ կանանց համար: Կանայք ձեռք բերեցին նաև ապրանքային մարկետինգի և վաճառքի, սոցիալական ձեռներեցության և թիմային աշխատանքի վերաբերյալ գիտելիքներ և հմտություններ: Լոռի Բերդ գյուղում ստեղծվել է «Գյուղատնտեսական արտադրանքի վաճառքի կենտրոն»-ը: Գրավիչ փաթեթավորում է մշակվել և պատրասվել զբոսաշրջային սեզոնի ընթացքում գյուղատնտեսական և այլ արտադրանքի (չորացրած մրգեր և բուսական թեյեր, տեղական խմորեղեն և այլն) վաճառքի համար: Նույեմբեր ամսվա սկզբին կանայք իրենց տնամերձ հողատարածքներում տնկեցին հատապտուղների տնկիները: Ըստ նախահաշվարկների՝ վեգետացիոն երրորդ տարում արդեն բավականաչափ բերք կլինի՝ կայուն շահույթ ապահովելու համար: Չորրորդ նախագծի նպատակն էր՝ դեռահասների շրջանում խթանել առաջնորդության հմտությունները՝ հենված քրիստոնեական արժեքների և սկզբունքների վրա: Ծրագրի շրջանակներում Գյումրի քաղաքի 5 դպրոցների 50 պատանիներ մասնակցեցին վերապատրաստման դասընթացների, հանդիպումներ ունեցան քաղաքացիական հասարակության, միջազգային կառույցների մի շարք ներկայացուցիչների հետ, ովքեր զգալի հաջողություններ ունեն իրենց գործունեության ոլորտներում:

Երիտասարդ քրիստոնյա առաջնորդները քննարկում են Կայուն զարգացման նպատակները	Բիզնեսի ուսուցում Աշտարակում՝ հագուստի կարի և ձևավորման դասընթացի ժամանակ
	

Հագուստի կարի և ձևավորման ուսուցում գործագուրկ կանանց համար Վանաձորում	Լոռու մարզի գործագուրկ կանայք սովորում են հատապտուղների աճեցման, մշակման, սոցիալական ձեռնարկատիրության և մարքեթինգի գաղտնիքները
	

Այս նախագծերի համար նախատեսված դրամաշնորհները իրականացվում են որպես ծրագրային ցիկլի կառավարման դասընթացի պրակտիկ մաս: Դրանք նպատակ էին հետապնդում ՔՀԿ-ներին գործնականում սովորելու հնարավորություն ստեղծել, միաժամանակ նպաստելով համայնքներում փոքր, բայց դրական փոփոխություններին:

Տարվա ընթացքում ՀԿՄ-ի աշխատակիցները մասնակցել են տարբեր գիտաժողովների, սեմինարներին համագործակցության ցանցերի հանդիպումների Հայաստանում և արտերկրում՝ իրենց մասնագիտական ոլորտում տեղեկատվության և փորձի փոխանակման, համայնքների հետ իրենց աշխատանքում հմտությունների շարունակական բարելավման համար:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԵՐԿԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՆՈՒՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ

No	Ծրագրեր
Ա.	«Հայաստանը և հարևանները. խաղաղության փնտրտուք»

Տարածաշրջանում երկխոսության և խաղաղության զարգացմանն ուղղված քաղաքացիական հասարակության և երիտասարդության մասնակցությունը սոցիալական, կրթական և մշակութային նախաձեռնություններում խթանման նպատակով ՀԿՄ-ն շարունակեց իրականացնել «Հայաստանը և հարևանները. խաղաղության փնտրտուք» ծրագիրը Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն կազմակերպության ֆինանսական աջակցությամբ: Ծրագրի նպատակն է

երիտասարդության և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների համատեղ ջանքերով ձևավորել և արտահայտել խաղաղության տեսլականը: Այս նպատակով մշակվել են տարբեր գործողություններ, ներառյալ երիտասարդների կարողությունների զարգացումը և հակամարտությունների ոչ բռնի փոխակերպման վերաբերյալ իրազեկության բարձրացումը:

Ծրագրի հիմնական ձեռքբերումներից է եղել «Հակամարտությունների փոխակերպում» առարկան Հայաստանի առաջատար բուհերի՝ Երևանի Պետական և Հայ-ռուսական (Սլավոնական) համալսարանների ուսումնական ծրագրերում ընդգրկելը: «Հակամարտությունների փոխակերպում» ուսումնամեթոդական ձեռնարկը մշակվել է Երևանի պետական համալսարանի Միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետի և Սլավոնական համալսարանի Իրավունքի և քաղաքականության ինստիտուտի կողմից: Որպես պարտադիր առարկա 2016 - 2017 թթ. մագիստրատուրայի ուսանողների համար, դասընթացը ուսուցանվեց երկու բուհերի միջազգային հարաբերությունների ֆակուլտետներում: Երևանի պետական համալսարանի թվով 24 և Սլավոնական համալսարանի 25 ուսանողներ մասնակցել և հաջողությամբ ավարտել են նշված դասընթացը:

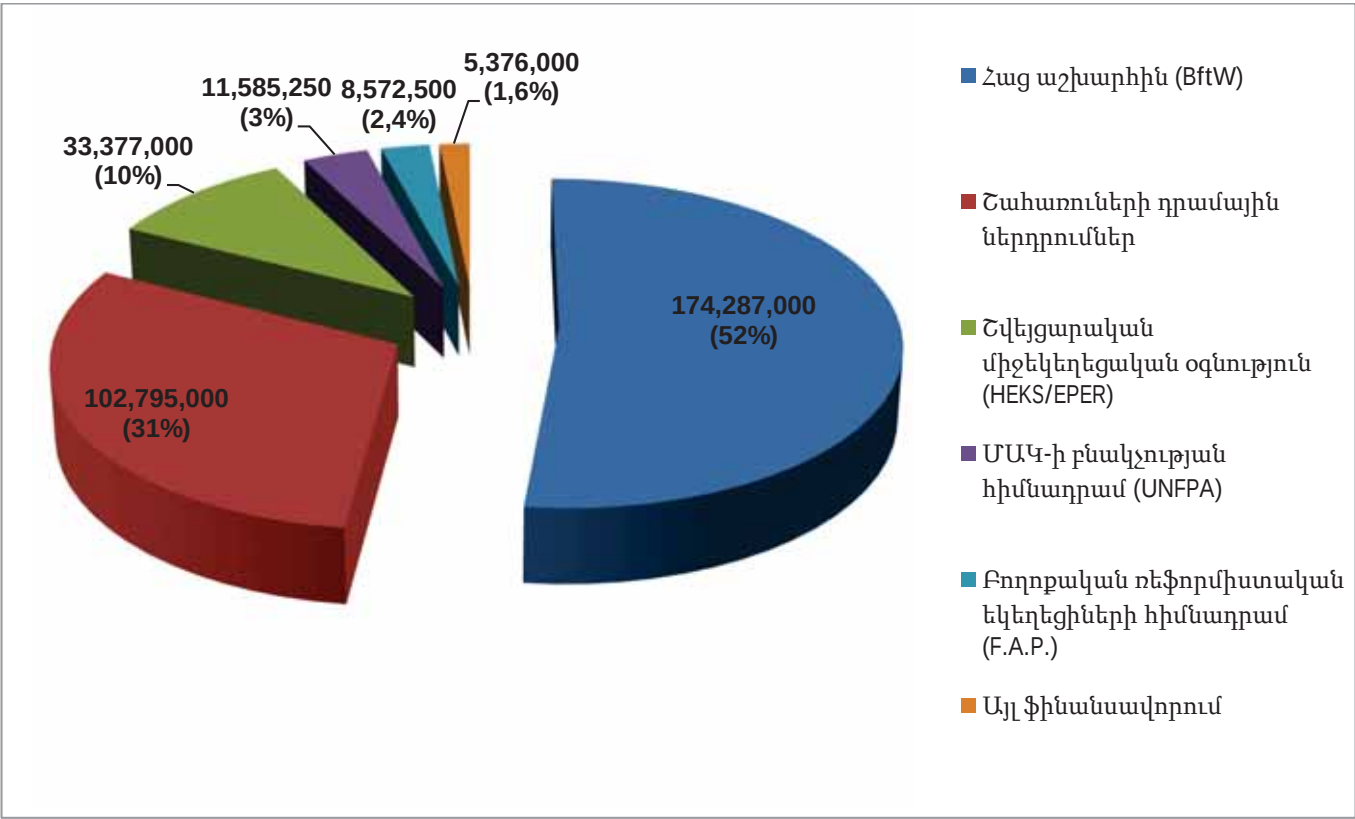
Այլ կազմակերպությունների հետ համագործակցությունը ամրապնդելու և կապեր հաստատելու նպատակով իրականացվել են փոքրածավալ ծրագրեր և կլոր սեղան քննարկումներ լրատվական միջոցների հետ: Համալսարանների դասընթացների շրջանավարտների և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների հետ համատեղ իրականացված 7 փոքրածավալ ծրագրերն իրենց ուղերձը հասցրեցին Հայաստանի լայն հասարակությանը: Քաղաքացիական հասարակության ակտիվիստների, հասարակական կարծիքի ձևավորողների, հոգևորականների, համալսարանական դասընթացների շրջանավարտների, Հայաստանի, Վրաստանի, Իրանի և Թուրքիայի քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ 3 կլոր սեղան քննարկումներ ձայնագրել և եթեր է հեռարձակել «Շողակաթ» հեռուստաընկերությունը: Քննարկումները ուշադրություն են գրավել և նպաստել են հեռուստադիտողների թվի աճին, այն 2017 թ.-ին հասցնելով 249,000-ի: Ծրագրի եզրափակիչ իրադարձությունն էր «Տարածաշրջանային խաղաղություն. իրողություններ և հեռանկարներ» միջազգային գիտաժողովը, որին մասնակցեցին ավելի քան 100 երիտասարդներ Հայաստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններից, հոգևորականներ, քաղաքական վերլուծաբաններ և փորձագետներ Հայաստանից, Վրաստանից, Իրանից, Ռուսաստանից և Թուրքիայից, ովքեր հանդես եկան տարածաշրջանային խաղաղության և փոխհարաբերությունների զարգացման տեսլականով, խաղաղության մեջ կրոնի և մշակույթի դերի, տարածաշրջանային համագործակցության, մարտահրավերների և հնարավորությունների շուրջ տեսլականներով:

Իրականացվել է ծրագրի արտաքին գնահատումը և առաջարկվել է մշակել ծրագրի հաջորդ փուլը՝ երեք տարի ժամկետով, սկսած 2018 թ.-ից:

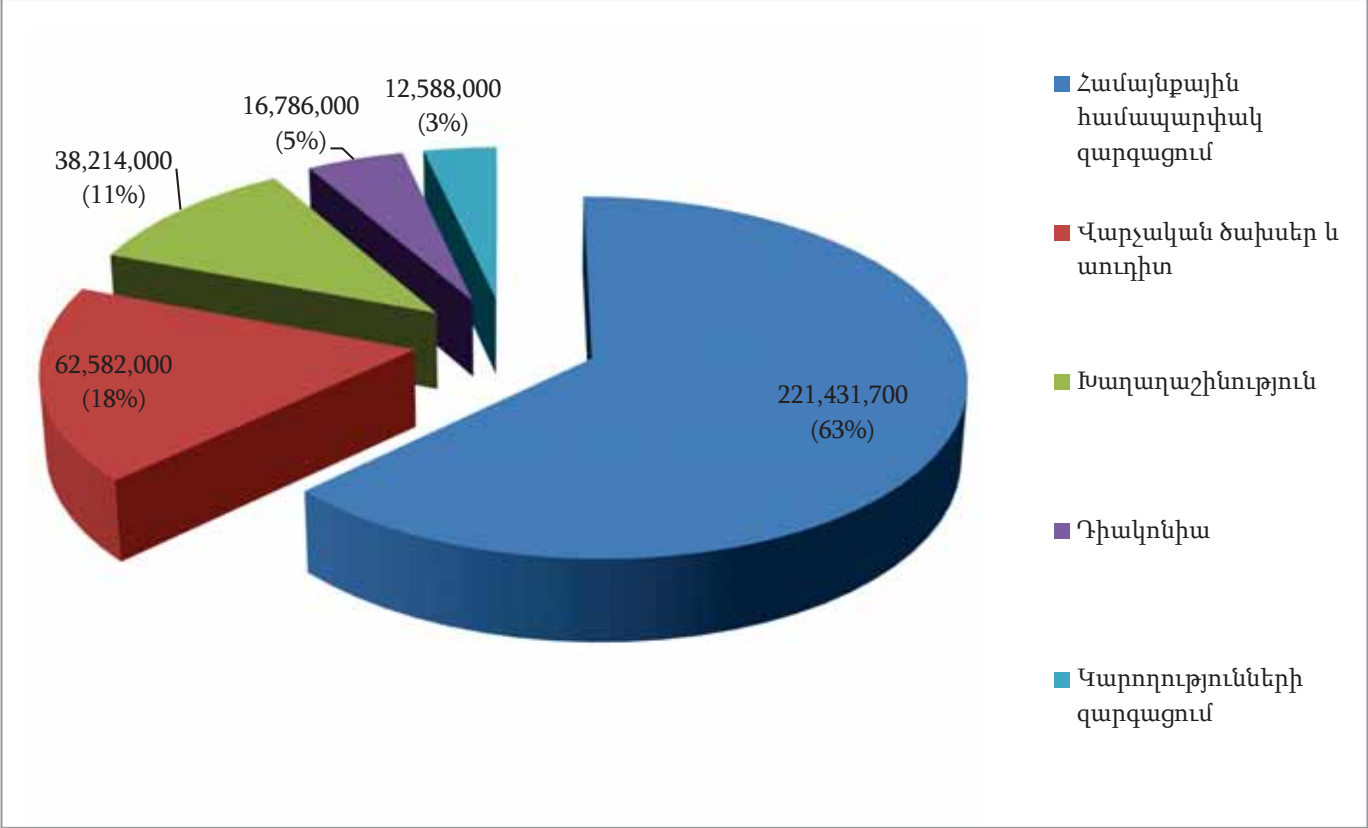
Դպրոցականների ֆլեշ-մոբը ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակում «Ես խաղաղության սերմնացան» նկարչական ծրագրի շրջանակներում	Ցուցահանդես ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակում, սեպտեմբերի 21-ին, Խաղաղության միջազգային օր
	
Բանակցությունների դասընթացի ժամանակ	Հարցազրույցներ «Խաղաղության օր» միջոցառումից
	
«Տարածաշրջանային խաղաղություն. իրողություններ և հեռանկարներ» միջազգային գիտաժողով	
	

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ

ՀԿՍ-ի ֆինանսավորումը 2017 թ. (ՀՀ դրամ)

ՀԿՄ-ի ծախսերը ըստ ծրագրերի 2017թ. (ՀՀ դրամ)

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 1. ԾՐԱԳՐԵՐԻ ՑԱՆԿ 2017 թ.

No	Ծրագրի անվանում	Իրականացնող կազմակերպություն	Ֆինանսավորում
Համապարփակ համայնքային զարգացում և դիսկոնիա			
Ա. Համայնքային զարգացման կենտրոններ			
1.	Գյումրիի սոցիալական կենտրոն	ՀԱԵ Շիրակի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
2.	Համայնքային զարգացում Արմավիրում	ՀԱԵ Արմավիրի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
3.	Համայնքային զարգացում Զրվեժում	"Զրվեժի երկտասարդներ կրթամշակութային» ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
4.	Գավառի համայնքային կրթական կենտրոն	ՀԱԵ Գեղարքունյաց թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
5.	Վարդենիսի կրթական կենտրոն	ՀԱԵ Գեղարքունյաց թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
6.	«Արևիկ» սոցիալական կենտրոն Տավուշում	ՀԱԵ Տավուշի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
7.	Աշտարակի «Մուրբ Մարիանե» սոցիալական կենտրոն	ՀԱԵ Արագածոտնի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
8.	Համայնքային զարգացման կենտրոն Գուգարքում	ՀԱԵ Գուգարաց թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
9.	Սաղմոսավանքի սոցիալական կենտրոն Արագածոտնի մարզում	ՀԱԵ Արագածոտնի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
Բ. Համայնքների կայունություն և մոբիլիզացում			
10.	Շինարարության դասընթացներ գործազուրկների համար	ՀԱԵ Շիրակի թեմ	Հաց աշխարհի համար
11.	Երեխաների համայնքահեն ցերեկային կենտրոնի կրթական և սոցիալական ծրագիր	ՀԱԵ Շիրակի թեմ	«Երիտասարդները հանուն քրիստոնեության»

			յան» սոցիալական ՀԿ, գործընկերների ներդրումներ
12.	Աջակցություն փախստականներին Հայաստանում	ՀԿՍ, «Հալեպ» հայրենակցական, բարեսիրական ՀԿ	«Եկեղեցիների համատեղ գործողություն» դաշինք
13.	«Օտարների մեջ յուրային»	«Թատրոն 8 թատերախումբ» ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
14.	Զինձառայողների հոգևոր և հոգեբանական կայունության ապահովում	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
15.	Սեռով պայմանավորված հղիության արհեստական ընդհատումների կանխարգելում	«Քրիստոնյա կանանց Ֆորում» ԲՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
16.	Սահմանամերձ համայնքների տնտեսական զարգացում մեղվաբուծության միջոցով	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
17.	Աշխատանքի միջազգային կամավորական ճամբարներ	«Ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբ -կամավորական աշխատանքների ծառայություն» ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
18.	Հաղարծին վանքին կից գործող անուշների արտադրության ընդլայնում	ՀԱԵ Տավուշի Թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
19.	Մուղնու սոցիալական ձեռնարկության զարգացում	ՀԱԵ Արագածոտնի Թեմ	Հաց աշխարհի համար
20.	Երիտասարդների ինտեգրման միջոցառումներ՝ Համահայկական 8-րդ օլիմպիադայի շրջանակներում	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
21.	Գյուղական կյանք և ավանդույթներ	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
22.	Ալավերդի համայնքի թիվ 3 նախադպրոցական ուսումնական հաստատության պայմանների բարելավում	Ալավերդի համայնքի թիվ 3 ՆՈՒՀ ՀՈԱԿ	Հաց աշխարհի համար
23.	Սահմանից աշխարհին	ՀԱԵ Տավուշի Թեմ	Հաց աշխարհի համար
24.	Մարտունի համայնքի մանկապարտեզի շենքի և սպորտհրապարակի հիմնանորոգում	«ՇԵՆ» բարեգործական հասարակական միավորում	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
25.	Երեխայի աջակցության կենտրոն Ճամբարակ քաղաքում	Կայուն զարգացման նախաձեռնությունների «Աստղացոլք» ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
26.	Սոցիալական աջակցություն Սուրբ Ծննդյան տոներին	ՀԱԵ Արթիկի, Արցախի, Տավուշի Թեմ,	Հաց աշխարհի համար

		ՀԿՍ	
Գ. Դիակոնիա և արժեքների վերաիմաստավորում			
27.	Գենդերային տրանսֆորմատիվ մոտեցման միջոցով գենդերային բռնությունների կանխարգելում	ՀԿՍ	ՄԱԿ-ի Բնակչության Հիմնադրամ
28.	Կարողությունների զարգացում դիակոնիկ աշխատանքի վերաբերյալ	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
29.	Գևորգյան ճեմարանում դիակոնիկ հարցերով դասախոսությունների շարքի ընդլայնում	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
30.	Իրազեկման և հայեցակարգային հանդիպումներ	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
31.	ՄԻԱՎ-ով ապրող մարդկանց ցերեկային կենտրոն	ՀԱԵ Արարատյան թեմ	Հաց աշխարհի համար
Ուժեղ քաղաքացիական հասարակություն			
Ա.	ՀԿՍ-ի և ՀԿՍ-ի գործընկերների կարողությունների զարգացում	ՀԿՍ	
32.	Տնային տնտեսությունների ինքնազբաղվածության խթանում	«Արգինա» մշակութային ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
33.	Գործազուրկ կանանց զբաղվածության ապահովում Վանաձոր քաղաքում	«Բոլոր սար» կրթամշակութային ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
34.	Կար ու ձևի խմբակ Աշտարակ համայնքի երիտասարդ կանանց համար	«Ավենիր» սոցիալ-իրավական ՀԿ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
35.	Քրիստոնյա առաջնորդների դպրոց	ՀԱԵ Շիրակի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
36.	Կարողությունների զարգացում (Գյումրիի սոցիալական կենտրոն)	ՀԱԵ Շիրակի թեմ	Հաց աշխարհի համար, գործընկերների ներդրումներ
37.	Կարողությունների զարգացում ՀԿՍ-ի համար	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
38.	Ճանաչողական այցեր՝ Հունաստան և Սերբիա	ՀԿՍ	Հաց աշխարհի համար
Տարածաշրջանային երկխոսություն հանուն խաղաղության			
Ա.	«Հայաստանը և հարևանները. խաղաղության փնտրտուք»	ՀԿՍ	Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն
39.	Կոնֆլիկտների ձևափոխում-դասընթացի իրականացում և առարկայի ներդրում ՀՌՀ-ի ուսումնական պլանում	«Ընդդեմ Իրավական Կամայականության» ՀԿ	Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն
40.	Ես խաղախություն սերմնացան	«Կանայք հանուն	Շվեյցարական

		զարգացման» ՀԿ	եկեղեցական օգնություն, գործընկերների ներդրումներ
41.	Սովորելով խաղաղություն. խաղաղության ակումբ	«ՄԵՆԲ» Լոռու մարզի երիտասարդական ՀԿ	Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն
42.	Սահմանից աշխարհին	ՀԱԵ Տավուշի Թեմ	Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն, Հաց աշխարհի համար
43.	Խաղաղության օրացույց	«Կանայք հանուն զարգացման» ՀԿ	Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն
44.	Տարածաշրջանային համագործակցություն. Հիմնախնդիրներ և հեռանկարներ	«Հակամարտությունների և խաղաղության հետազոտման հայկական ասոցիացիա» ՀԿ	Շվեյցարական եկեղեցական օգնություն

ՀԱՎԵԼՎԱԾ 2. Աուդիտորական եզրակացություն ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ

ՀՀ, Երևան 0014, Գ.Սևակ 8; Հեռ.՝ (374 60) 60 70 80; info@tmaudit.am, www.tmaudit.am

ԱՆԿԱՆ ԱՌԻԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ԷԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ներկայացվում է «Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Հայաստանյան միջեկեղեցական բարեգործական կլոր սեղան» հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Եկեղեցիների Համաշխարհային Խորհրդի Հայաստանյան միջեկեղեցական բարեգործական կլոր սեղան» հիմնադրամի (այսուհետ՝ Հիմնադրամ) կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2017թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համար շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփը:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Հիմնադրամի ֆինանսական վիճակը 2017 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա ֆինանսական արդյունքը և դրամական միջոցների հոսքերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներին ընդ մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ եկառադրված է այս եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Հիմնադրամից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի (ՀԷՄՄԽ կանոնագիրք) և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀՄԷՄԽ կանոնների: Համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Հիմնադրամի ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է Հիմնադրամի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի Հիմնադրամը լուծարելու

կամ Հիմնադրամի գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն:

Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ների համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ սխալի կամ խարդախության արդյունքում, և համարվում են էական, երբ խելամոռեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կանխածամտություն: Ի լրումն՝

- հասկոբողում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում:
- ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքների համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե Հիմնադրամի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամոռությունը:
- եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն դեպքերի կամ իրավիճակների վերաբերյալ, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել Հիմնադրամի անընդհատ գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևավորել մեր

կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են միևնույն մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Հիմնադրամին դադարեցնել անընդհատության սկզբունքի կիրառումը:

- գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Ղեկավարությունը, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Թաթուլ Մովսիսյան

Գլխավոր տնօրեն

Ղուկաս Աթոյան

Առաջադրանքի ղեկավար

19 մարտի, 2018թ.,

ք. Երևան, Պ.Մուսկ 8

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Հայաստանյան Միջեկեղեցական Բարեգործական Կլոր սեղան հիմնադրամ

ՀԱՍՑԵ՝ ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶ, ԷՋՄԻԱԾԻՆ 1101, ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍԲ. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

ՀԵՌ.՝ +374 10 517 157

ԻՆՏԵՐՆԵՏԱՅԻՆ ԿԱՅՔ՝ www.roundtable-act.am